

Utrecht University

Intersectionele geslachts- en etniciteitsverschillen in werkloosheid; Een verklaring op basis van sociaal kapitaal

In dit artikel wordt onderzocht in welke mate intersectionele sekse- en etniciteitsverschillen in werkloosheid worden verklaard door verschillen in sociaal kapitaal. Er wordt gebruik gemaakt van data van het LISS-panel. Op basis van literatuur betreffende intersectionaliteit, sociale hulpbronnen, traditionele genderrollen, sociale beïnvloeding en homogene voorkeuren worden hypothesen geformuleerd. We verwachten dat bepaalde groepen kwetsbaarder zijn voor werkloosheid dan andere groepen, mede doordat zij minder werkenden in hun netwerk hebben. We vinden dat een lager aantal werkenden in een netwerk leidt tot een verhoogde kans op werkloosheid. Daarnaast vinden we dat mensen uit bepaalde sociale groepen een hogere kans hebben om werkloos te geraken. Bij vrouwen met een westerse migratieachtergrond blijkt deze verhoogde kwetsbaarheid deels te worden veroorzaakt door een gebrek in sociaal kapitaal.

Werkloosheid; Sociaal Kapitaal; Geslacht; Etniciteit; Intersectionaliteit

Bachelorproject sociologie

Jop Roeleven (6093116)

Begeleider: Jos Slabbekoorn

Tweede lezer: Kim Stienstra

14 juni 2021

1. Introductie

Hoewel de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt steeds kleiner wordt, zijn er nog altijd aanzienlijke sekseverschillen in de arbeidsparticipatie in Nederland. Onder de hoogopgeleiden zijn de verschillen relatief klein. Onder de laagopgeleiden daarentegen werkten in 2015 zes op de tien mannen, in tegenstelling tot iets meer dan drie op de tien vrouwen (SCP, 2017). Ook zijn er verschillen tussen mensen met een Nederlandse achtergrond en mensen met een migratieachtergrond. Vooral onder vrouwen zijn deze verschillen groot. Ruim driekwart van de vrouwen met een Nederlandse achtergrond had in 2017 een betaalde baan, waar dat slechts 54% van de vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond betrof. Bovendien nam de arbeidsparticipatie onder de laatste groep de afgelopen jaren af, bij zowel de eerste als de tweede generatie (CBS, 2018).

Deze verschillen zijn problematisch vanwege de negatieve gevolgen die werkloosheid heeft op het dagelijks leven van mensen. Werklozen vertonen minder zelfvertrouwen en subjectief welzijn en meer symptomen van stress en depressie dan werkenden (Paul & Moser, 2009). Werklozen hebben een hogere kans om sociaal geïsoleerd te raken (Peterie et al., 2019). Daarnaast kan werkloosheid leiden tot armoede, wat het zoeken naar werk op zijn beurt weer kan bemoeilijken (Gallie et al., 2003). Werklozen lopen ook positieve gevolgen van werk mis. Het gebrek aan de functionele aspecten van werk zoals sociaal contact, sociale status/identiteit, structuur en regelmatige activiteit kan ontregelende gevolgen hebben voor het (mentale) welzijn van werklozen (Peeters et al., 2013). Bovendien vergaart men door werk hulpbronnen zoals menselijk kapitaal, wat op zijn beurt weer een belangrijke voorspeller van zowel objectief (salaris, promoties) als subjectief (tevredenheid) carrièresucces blijkt te zijn (Ng et al., 2005). Daarnaast vergaart men sociaal kapitaal in de vorm van nieuwe contacten (Seibert et al., 2001). Tot slot is het hebben van een baan een belangrijke indicator voor economische en financiële onafhankelijkheid, indicatoren die gebruikt worden door de overheid om de vorderingen van het emancipatiebeleid in Nederland te meten (CBS, 2018).

De mensen die niet willen werken terwijl zij daar wel voor in aanmerking komen, lopen de positieve gevolgen van werk ook mis en ervaren gelijksoortige nadelen van het niet-werken als de door het CBS gedefinieerde groep werklozen (Caroleo et al., 2020; Gutiérrez-García et al., 2018). Bovendien brengt non-activiteit op de arbeidsmarkt vergelijkbare maatschappelijke kosten met zich mee als de door het CBS gehanteerde definitie van werkloosheid (Oosterhaven & Post, 1993). Tot de groep vrijwillig niet-werkenden behoren bijvoorbeeld jongeren die ontmoedigd worden om werk te zoeken door de angst voor afwijzing, of mensen die het gros

van de tijd het huishouden verzorgen. Omdat we in dit onderzoek ook geïnteresseerd zijn in deze groep mensen, worden zij in dit onderzoek tot de groep ‘werkloos’ gerekend.

Om te onderzoeken of mensen die tot meerdere sociale (achtergestelde) groepen behoren een hogere incidentie hebben van werkloosheid, wordt in dit paper een intersectionele benadering gebruikt. Intersectionaliteitstheorie stelt dat verschillende sociale categorieën (in dit onderzoek geslacht en etniciteit) op een unieke manier met elkaar kruisen en zo een unieke sociale identiteit creëren. Kimberlé Crenshaw (1989) suggereerde dat deze unieke identiteiten variërende ongelijkheidseffecten teweeg zouden kunnen brengen. Daarnaast illustreert zij in haar werk hoe deze sociale identiteiten tot bepaalde patronen kunnen leiden in de toetreding tot de arbeidsmarkt. Over het algemeen geldt hierbij dat mensen die tot meerdere achtergestelde groepen behoren een hogere kans hebben op negatieve ervaringen en sociale uitkomsten (*multiple jeopardy*) en mensen die tot meerdere bevoorrechte groepen behoren een hogere kans hebben op positieve sociale ervaringen en uitkomsten (*multiple advantage*) (King, 1988). Intersectionaliteit is sindsdien de basis geweest voor kwalitatieve academische velden, zoals feministische en postkoloniale studies, die zich focussen op de subjectieve ervaringen (*lived experiences*) in de belevingswereld van mensen (voornamelijk in achtergestelde groepen) (Hunting, 2014).

Binnen de kwantitatieve sociale wetenschappen is de toepassing van de intersectionaliteitstheorie nog redelijk schaars (Else-Quest & Hyde, 2016), maar er komen steeds meer onderzoeken in dit veld waarbij een intersectionele benadering wordt gebruikt (Choo & Ferree 2010; Arai et al., 2016; Di Stasio & Larsen 2020). Onderzoeken met een dergelijke aanpak verschillen van ‘traditionele’ kwantitatieve onderzoeken omdat ze rekening houden met eventuele versterkende en/of compenserende effecten bij een bepaalde kruising (intersect) van minderheidsdimensies. Di Stasio & Larsen (2020) onderzoeken bijvoorbeeld hoe mannen en vrouwen van verschillende etnische groepen anders behandeld worden bij sollicitaties voor banen waar vrouwelijkheid of mannelijkheid de norm is, zoals respectievelijk receptioniste of *software developer*. Er is tot op heden relatief weinig bekend over de onderliggende mechanismes die intersectionele verschillen in arbeidsparticipatie verklaren (McBride et al., 2015). In dit onderzoek worden intersectionele mechanismes in de Nederlandse context geanalyseerd.

Sociaal kapitaal heeft mogelijk een aanzienlijk aandeel in het verklaren van intersectionele werkloosheidsverschillen in Nederland. Sociaal kapitaal kan namelijk nuttige werkgerelateerde kennis opleveren, zoals het leggen van een verbinding met een werkgever, kennis over hoe een cv te schrijven of over normen en verwachtingen op de werkvloer

(Kristiansen, 2021). Hierdoor kan sociaal kapitaal een rol spelen in het al dan niet vinden van een baan. Uit onderzoek van het CBS (2014) blijkt dat er tussen diverse sociale groepen in Nederland grote verschillen bestaan in de beschikking over sociaal kapitaal. Zo scoren mensen zonder migratieachtergrond hoger dan mensen met een migratieachtergrond op zowel sociale participatie (frequent contact met familie, vrienden en burens) als maatschappelijke participatie (lidmaatschap van verenigingen, vrijwilligerswerk). Daarnaast scoren mannen op maatschappelijke participatie hoger dan vrouwen. De voorspellende waarde van sociaal kapitaal voor werkloosheid is vaak onderzocht en bewezen (Granovetter, 1973; Flap et al., 1987). Over de mediërende werking van sociaal kapitaal met betrekking tot werkloosheidsverschillen is echter minder bekend (CPB, 2020). Vanuit deze verschillen in sociaal kapitaal is daarom de hoofdvraag van het onderzoek af te leiden: *In welke mate worden geslachts- en etnische verschillen in werkloosheid verklaard door een gebrek aan sociaal kapitaal?* Met deze vraag wordt een mogelijk theoretisch mechanisme getest dat ten grondslag ligt aan deze intersectionele verschillen.

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, worden aan de hand van *structural equation modelling* (SEM) meerdere modellen geschat, met data van het LISS-panel. Onder het LISS-panel worden maandelijks gedetailleerde vragenlijsten afgenomen, die jaarlijks worden herhaald. Deze gedetailleerdheid en het longitudinale aspect van de data maken deze uitermate geschikt om een antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvraag. In dit onderzoek worden enkel gegevens gebruikt die zijn verzameld in 2019 en de jaren ervoor, om een mogelijk spurieus effect van de coronacrisis in de resultaten te voorkomen.

2. Theorie

2.1 Sociaal Kapitaal en werkloosheid

Sociaal kapitaal beslaat de hulpbronnen die mensen kunnen aanwenden via vrienden, familie en andere contacten. In de sociologie wordt met betrekking tot sociaal kapitaal onder andere onderzocht hoe individuen de sociale hulpbronnen (*social resources*) van sociale relaties kunnen mobiliseren en gebruiken om toegevoegde waarde te creëren voor henzelf (Lin, 1999). Wat de arbeidsmarkt betreft kan een sociaal netwerk bijvoorbeeld van belang zijn bij het vinden van een baan, het schrijven van een cv of het opdoen van kennis over normen en waarden op de werkvloer (Kristiansen, 2021).

Voor het vinden van een baan speelt het aandeel werkenden in het netwerk een grote rol (Arnell-Gustafsson, 2002). Twee factoren zijn hierbij van belang. Ten eerste zijn mensen in een grotendeels werkloos netwerk uitgesloten van zogeheten *job referral networks*. Werkenden

kunnen bij vrijkomende vacatures hun werkgever ervan op de hoogte stellen dat zij nog een werkloze relatie hebben die zoekende is. Naarmate individuen meer werklozen en minder werkenden kennen, zal er minder naar hen worden doorverwezen (Hällsten et al., 2017; Andolfatto, 2006). Naast minder toegang tot informatie omtrent openstaande vacatures, missen mensen in een netwerk met een groot aandeel werklozen andere informatie die de kans op het vinden van werk vergroot, zoals het schrijven van een cv of over normen en waarden op de werkvloer. Een gebrek aan deze hulpbronnen in een netwerk zal de kans voor de mensen in het netwerk om (opnieuw) werkzaam te geraken verminderen (Hällsten et al., 2017; Kristiansen, 2021). Deze mechanismes betreffen vooral de sterke sociale connecties (*strong ties*), omdat mensen sneller geneigd zijn iemand aan te bevelen die zij goed kennen, of vacaturegerelateerde informatie te verstrekken aan iemand die zij goed kennen dan iemand die zij minder goed kennen (Kramarz & Skans, 2014).

Een andere theorie die een verklaring biedt voor werkeloosheid in groepen met relatief veel werklozen, is de *social influence theory*. Deze theorie houdt zich bezig met de vraag hoe individuen in een netwerk hetzelfde gedrag vertonen en hoe dit gedrag zich in het netwerk verspreid. Toegepast op werkloosheid kan deze een mogelijk antwoord bieden op de centrale vraag in dit onderzoek. De theorie biedt twee verklarende mechanismes voor de overname van gedragspatronen. Ten eerste zijn in een netwerk met een groot aandeel werklozen de informationele kosten om werk te zoeken hoger dan in netwerken met relatief meer werkenden. In zulke werkloze netwerken zal er meer informatie rondgaan over uitkeringsregelingen dan over openstaande vacatures, waardoor het moeilijker zal zijn om werk te vinden vanuit deze netwerken dan uit netwerken met relatief meer werkenden (Bertrand et al., 2000). Mensen die nog niet werkloos zijn maar dreigen hun baan te verliezen maakt dit gebrek aan informatie het aanzienlijk moeilijker om aansluitend op het baanverlies een nieuwe baan te vinden (Kristiansen, 2021). Hierdoor is het voor hen waarschijnlijker om een tijd werkloos te raken dan voor mensen met een hoog aandeel werkenden in hun netwerk. Ten tweede zijn de sociale kosten van werkloos zijn of het ontvangen van een bijstand lager in een netwerk waar werkloosheid de norm is. Het stigma wat heerst op werkloosheid of afhankelijkheid van een bijstandsregeling is in deze kringen minder groot. Doordat werkloosheid kan voelen als een onvermogen om werk te behouden of vinden, kan iemand werkloosheid haarzelf aan gaan rekenen, met de nodige negatieve gevolgen van dien. Gevoelens van waardeloosheid en een laag zelfvertrouwen komen dan ook vaak voor onder werklozen (Peterie et al., 2019). In groepen waarin een groot aandeel van de mensen werkloos is of in de bijstand zit, zal deze

stigmatisering minder vaak voorkomen, wat het draaglijker voor iemands zelfevaluatie maakt om werkloos te zijn en te blijven.

Afgaande op de voorgaande argumenten verwachten we dat: *Mensen die een groter aandeel werklozen in hun netwerk hebben, een hogere kans hebben om zelf ook werkloos te zijn (Hypothese 1).*

2.2. Sekseverschillen in werkloosheid

Hoewel het aandeel werkende vrouwen in Nederland de laatste jaren toeneemt en de verschillen tussen mannen en vrouwen in arbeidsparticipatie kleiner worden, zijn er nog altijd substantiële sekseverschillen in arbeidsparticipatie in Nederland (CBS, 2018). Een mogelijke verklaring voor de instandhouding van deze sekseverschillen in arbeidsparticipatie zijn sekseverschillen in sociaal kapitaal. Vooral qua opbouw verschillen de netwerken van mannen en vrouwen namelijk van elkaar. Zo scoren vrouwen hoger dan mannen op sociale participatie (familiale contacten, vrienden, burens en informele hulp). Mannen daarentegen scoren hoger op maatschappelijke participatie (verenigingsdeelname en [vrijwilligers]werk) en politieke participatie (CBS, 2014).

Traditionele genderrollen bieden een mogelijke verklaring voor deze sekseverschillen in sociaal kapitaal. Volgens traditionele genderstereotypes zouden vrouwen geschikter zijn voor zorgtaken en het huishouden, terwijl mannen geschikter zouden zijn om hele dagen te werken en geld te verdienen voor de familie (Eagly & Steffen, 1984). Deze geïnternaliseerde stereotypes hebben al vanaf jongs af aan consequenties voor de manier waarop jongens en meisjes worden opgevoed. Door zowel genderspecifieke spellen en speelgoed als door (bewust en onbewust) verschillende behandelingen van ouders, leraren en *peers* worden meisjes andere vaardigheden, normen en waarden aangeleerd dan jongens. Deze aangeleerde normen en waarden zorgen ervoor dat meisjes en vrouwen meer harmonieus en ondersteunend gedrag vertonen dan jongens en mannen (Leaper & Friedman, 2007). Dit resulteert in verschillende netwerken, waarin jongens meer gericht zijn op statusgerichte communicatie, terwijl meisjes meer op zoek zijn naar verbondenheid (Karweit & Hansell, 1983). Deze netwerkgerelateerde socialisatie blijkt op latere leeftijd nog merkbaar in de netwerken van mannen en vrouwen (Zarbatany et al., 2004). Zodoende hebben vrouwen door deze socialisatie minder hulpbronnen in hun netwerk die mogelijk van pas zouden kunnen komen bij het zoeken naar een baan dan mannen.

Hoewel vrijwel alle maatschappijen in Europa steeds meer afstand nemen van het beeld dat de vrouw beter toegerust zou zijn voor zorgtaken (Knight & Brinton, 2017), uit dit zich nog

niet in egalitaire huishoudelijke taakverdelingen. Uit de emancipatiemonitor blijkt dat in 60% van de heteroseksuele huishoudens de vrouw nog altijd meer zorg voor de kinderen draagt, zelfs in huishoudens waar wel wordt gestreefd naar een gelijke verdeling. De man daarentegen doet dit slechts in minder dan 7% van de gezinnen (CBS, 2018). Deze scheve taakverdeling zorgt er ten eerste voor dat vrouwen meer vrouwen in hun netwerk hebben. Vanwege genderrollen en het vroegtijdig stoppen met werken na het krijgen van kinderen, zorgt een hoger aandeel vrouwen in het netwerk voor een hoger aandeel niet-werkenden in het netwerk. (Dunbar & Spoons, 1995). Ten tweede zorgt deze taakverdeling ervoor dat vrouwen, ook als zij evenveel werken als de man, vaker familie- en buurtcontacten hebben. Mannen daarentegen hebben vaker vrienden en collegiale contacten (Moore, 1990). Collegiale contacten en vrienden blijken nuttiger voor het vergaren van werkgerelateerde informatie dan familie- en buurtcontacten (Lin, 2000). Deze verschillende sociale relaties zorgen ervoor dat vrouwen over het algemeen minder toegang hebben tot werkgerelateerde informatie dan mannen, minder vaak genoemd worden bij een openstaande vacature en minder stigma ervaren bij niet-werken of werkloosheid. Gecombineerd maken deze oorzaken het voor hen lastiger om werkzaam te geraken (Russel, 1999).

Hoewel traditionele genderrollen een directe voorspeller zijn van een lagere arbeidsparticipatie onder vrouwen vanwege de veronderstelde betere aanleg voor taken in het huishouden en de zorg (Bianchi et al., 2000), zijn ze in dit verband tevens een belangrijke voorspeller van sociaal kapitaal. Bij het verliezen van een baan zijn het namelijk deze verschillende contactvormen die een belangrijke rol spelen in de instandhouding van de ongelijke arbeidsparticipatie. Vrouwen verwerven door deze contactverschillen minder makkelijk een baan en zijn mede hierdoor vaker en langer werkloos (Russel, 1999). Bovendien werkt, mede als gevolg van deze traditionele genderrollen, een groot deel van de Nederlandse vrouwen in deeltijd, wat deze sekseverschillen in contactvorm en -frequentie enkel versterkt (Tijdens, 2002). Tevens wordt in recent onderzoek gevonden dat vrouwen vanwege genderrollen specifieke vormen van sociaal kapitaal nodig hebben om even succesvol te zijn op de arbeidsmarkt als mannen, namelijk een diverser en dener netwerk (Yang et al., 2019).

Op basis van deze argumenten wordt verwacht dat: *Sekseverschillen in werkloosheid deels worden verklaard door een verschil in het aandeel werklozen in de netwerken (Hypothese 2).*

2.3 Etniciteit en werkloosheid

Etniciteit blijkt ook een belangrijke indicator te zijn voor verschillen in sociaal kapitaal en werkloosheid. Dit heeft te maken met de verschillen in werkloosheid tussen bevolkingsgroepen en patronen in de communicatie met mensen van dezelfde of andere sociale groepen. De theorie van homogene voorkeuren beschrijft de neiging van mensen om zich te begeven onder gelijkgestemden, die op zoveel mogelijk vlakken op elkaar lijken (Tajfel, 1970). Door dit mechanisme vormen zich homogene netwerken, waarin dezelfde sociale categorieën vaak voorkomen. In de context van gemarginaliseerde groepen is dit problematisch, vanwege de versterkende werking die dit heeft op bestaande ongelijkheden. Mensen met weinig hulpbronnen tot hun beschikking omgeven zich namelijk met anderen die ook over weinig hulpbronnen beschikken (Lin, 2000). Wanneer mensen met een migratieachtergrond homogene groepen vormen hebben zij relatief veel contact met mensen met een migratieachtergrond en relatief weinig met mensen zonder migratieachtergrond.

Bovendien leeft een aanzienlijk deel van de mensen met een migratieachtergrond in Nederland geconcentreerd in bepaalde wijken. Naarmate een grotere residentiële concentratie van een etnische groep zich vormt, neemt het interetnische contact (tussen verschillende bevolkingsgroepen) sterk af. Mensen met een migratieachtergrond hebben door deze concentratie vaak contact met mensen met dezelfde achtergrond (Gijsberts & Dagevos 2007; Laan Bouma-Doff, 2007). Bij mensen zonder migratieachtergrond wordt dezelfde trend waargenomen, maar door de hogere arbeidsparticipatie heeft dit voor deze bevolkingsgroep minder negatieve gevolgen.

Zowel door homogene voorkeuren als door residentiële segregatie hebben mensen vooral contact met mensen uit dezelfde bevolkingsgroep. Tussen deze groepen zijn er beduidende verschillen in werkloosheid. Mensen met een niet-westerse migratieachtergrond zijn vaker werkloos dan mensen met een westerse migratieachtergrond, die op hun beurt weer vaker werkloos zijn dan mensen zonder migratieachtergrond (CBS, 2021a). Gezien de verschillende werkloosheidspercentages tussen deze groepen, zal het aandeel werklozen in deze netwerken verschillen (Forrest & Kearns, 2001). Mensen met een niet-westerse migratieachtergrond hebben hierdoor het grootste aandeel werklozen in hun netwerk, gevolgd door mensen met een westerse migratieachtergrond, gevolgd door mensen zonder migratieachtergrond. Zoals eerder beschreven maakt een groter aandeel werklozen in het netwerk het moeilijker om aan een baan te komen, vanwege het mislopen van werkgerelateerde informatie, het uitgesloten zijn van *job referral networks* en de mindere mate van stigmatisering omtrent werkloosheid in zulke netwerken.

Afgaande op de voorgaande argumenten verwachten we dat: *Verschillen in werkeloosheid tussen mensen met een (niet-)westerse migratieachtergrond en mensen zonder migratieachtergrond ten dele worden verklaard door een verschil in het aandeel werklozen in het netwerk (Hypothese 3).*

Mensen met een tweedegeneratie migratieachtergrond hebben vaak nog relatief veel contact met mensen in of afkomstig van het ‘herkomstland’. Hoewel de frequentie van dit contact duidelijk iets afneemt na de eerste generatie, blijft het land waaruit een of beide ouders geëmigreerd zijn voor tweedegeneratie migranten vaak een belangrijk aspect van hun identiteit (Crul & Vermeulen, 2003). Door deze overeenkomstige netwerken wordt in dit onderzoek geen onderscheid gemaakt tussen mensen met een eerstegeneratie migratieachtergrond en mensen met een tweedegeneratie migratieachtergrond.

2.4 Intersectionaliteit

Zowel vrouwen als achtergestelde etnische groepen hebben over het algemeen dus minder relevante hulpbronnen in hun sociale netwerken voor het vinden van een baan. Intersectionaliteitstheorie stelt dat de combinatie van gender en etniciteit zeer complex kan zijn, omdat het niet twee losse analytische categorieën betreft waarvan de effecten simpelweg bij elkaar opgeteld kunnen worden. King (1988) toont dat mensen die tot meerdere achtergestelde groepen tegelijk behoren meer kans hebben op negatieve sociale uitkomsten dan de additieven van individuele kenmerken zouden kunnen verklaren (*multiple jeopardy*). Recenter onderzoek gaat tevens uit van een mogelijk compenserende werking van de kruising van sociale categorieën. Zo zou er op de arbeidsmarkt in sommige situaties bijvoorbeeld sprake zijn van extra discriminatie richting zwarte mannen ten opzichte van zwarte vrouwen, vanwege het stereotype dat zwarte mannen een ‘grotere dreiging’ zouden vormen voor mannen uit de dominante groep (Sidanius & Pratto, 2001). In dit onderzoek worden intersectionele mechanismes verondersteld, door te kijken of bepaalde combinaties van de sociale categorieën sekse en etniciteit mogelijk een versterkend of compenserend effect hebben op hun relatie met sociaal kapitaal. Wanneer de kans groter is dat individuen veel of juist weinig werkenden in hun netwerk hebben door de sociale groep waartoe zij behoren, is de kans dat dit sociaal kapitaal medeverantwoordelijk is voor de verschillen in werkeloosheid ook zeer aanwezig.

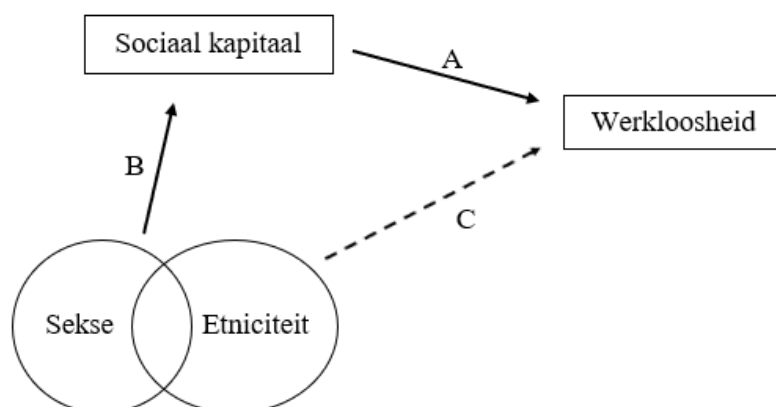
Er zijn een aantal argumenten die laten blijken dat sekse en etniciteit elkaar kunnen versterken in dit verband. Ten eerste identificeren vrouwen met een migratieachtergrond zich vaak sterker met hun etnische identiteit dan mensen zonder migratieachtergrond, waardoor zij een sterkere voorkeur hebben voor communicatie met mensen uit dezelfde sociale groep

(Masson & Verkuyten, 1993). Dit kan voor hen leiden tot een hogere kans op negatieve sociale uitkomsten, omdat zij hierdoor netwerken vormen waarin zich een hoog aandeel werklozen bevindt. Ten tweede leven vrouwen met een migratieachtergrond in gezinnen waar de genderrollen traditioneler worden vormgegeven, waardoor in deze gezinnen de vrouw meer zorg voor de kinderen en taken in het huishouden op zich neemt (Pels, 2000). Hierdoor lopen vrouwen met een migratieachtergrond meer risico om werkloos te geraken of te blijven.

Op basis van eerder onderzoek lijkt deze intersectie tussen sekse en etniciteit inderdaad versterkend te werken voor het verklaren van het nut van het netwerk met betrekking tot de arbeidsmarkt. Zo zouden mensen die gebruik maken van hun witte en mannelijke contacten meer kans maken op een baan dan mensen die gebruik maken van hun contacten met vrouwen en achtergestelde etnische groepen (McDonald et al., 2013). Vanwege de homogene groepen die mensen vormen bevinden vrouwen uit achtergestelde etnische groepen zich in de minst nuttige netwerken voor het krijgen van een baan. Deze netwerken leveren dan ook minder resultaat op bij het zoeken naar een baan dan een netwerk bestaande uit witte mannen (Fernandez & Fernandez-Mateo, 2006).

Afgaande op deze argumenten verwachten we dat: *De verhoogde kwetsbaarheid voor werkloosheid met name onder vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond ten dele wordt verklaard door een kleiner aandeel werkenden in hun netwerk (hypothese 4).*

Figuur 1 biedt een visuele ondersteuning voor het theoretisch mechanisme wat in dit onderzoek wordt verondersteld. Het verband tussen sociaal kapitaal en werkloosheid (pijl A) wordt getest aan de hand van hypothese 1. Hypothese 2 en 3 betreffen de relaties van respectievelijk sekse en etniciteit met sociaal kapitaal (pijl B), die ten grondslag liggen aan de werkloosheidsverschillen tussen de sociale groepen. Hypothese 4 test een eventueel versterkend verband van sekse en etniciteit op elkaar in de relatie met sociaal kapitaal. Aan de hand van de

Figuur 1. Pad-model sekse- en etniciteitsverschillen in werkloosheid via sociaal kapitaal.

laatste drie hypothesen wordt getest of en in hoeverre dit indirecte verband via sociaal kapitaal (pijl A en B) de directe relatie tussen sekse/ethniciteit en werkloosheid (pijl C) kan verklaren.

3. Methodes

3.1 Data

Om te onderzoeken in hoeverre geslachts- en etniciteitsverschillen in werkloosheid worden verklaard door gebrek aan sociaal kapitaal wordt in dit onderzoek gebruik gemaakt van data afkomstig van het LISS (*Longitudinal Internet Studies for the Social Sciences*) panel, verzameld en beheerd door CentERdata (Tilburg University) (Scherpenzeel & Das, 2010). Sinds het LISS panel in 2007 volledig operationeel werd worden jaarlijks longitudinale vragenlijsten afgenomen die vele dimensies beslaan, te weten gezondheid, werk, opleiding, inkomen, woonsituatie, tijdsbesteding, politieke overtuiging, waarden en persoonlijkheid. Het LISS panel bestaat uit ruim 7.500 mensen uit circa 5.000 huishoudens die deelnemen aan maandelijkse surveys via het internet.

De participanten in het LISS panel zijn uitgenodigd door middel van een ware kanssteekproef onder een willekeurige tien procent van de huishoudens uit het bevolkingsregister. Alle huishoudens die permanent in Nederland verblijven en waarvan ten minste één iemand de Nederlandse taal beheerst hebben een kans om een uitnodiging te ontvangen. Wanneer een huishouden getrokken is in deze steekproef krijgt iedereen in het huishouden boven de zestien jaar de uitnodiging om deel te nemen (Scherpenzeel & Das, 2010). Hiermee beoogt CentERdata een panel te creëren dat representatief is voor de Nederlandse samenleving. Vanwege de ondervertegenwoordiging van respondenten uit de oudste leeftijdsgroep (70 of ouder), zijn er vanaf 2009 nieuwe mensen uit deze leeftijdsgroep geworven via gestratificeerde steekproeven. In latere jaren zijn mensen uit andere ondervertegenwoordigde groepen op eenzelfde manier geworven (Blom et al., 2016). Deze correcties hebben de representativiteit van het panel verbeterd (Scherpenzeel, 2011). Huishoudens die vanwege een gebrek aan een computer met internetverbinding niet deel kunnen nemen aan het panel worden voorzien van een simPC – een computer ontworpen voor mensen met weinig computerervaring – en internetverbinding om de vragenlijsten in te kunnen vullen. Dit zorgt ervoor dat mensen die normaal geen deel zouden nemen aan een dergelijk online panel toch kunnen worden meegenomen in de data, wat de representativiteit van het panel verhoogt (Scherpenzeel, 2011). Deze extra steekproeven die de representativiteit van het panel waarborgen, het feit dat de vragenlijsten jaarlijks herhaald worden en de gedetailleerde

vragenlijsten met betrekking tot het netwerk van de respondent maken de LISS-data een uitstekende dataset om een antwoord te vinden op onze hoofdvraag.

Om een mogelijk spurieus effect van de coronacrisis in de resultaten te voorkomen, wordt in dit onderzoek gebruik gemaakt van data verzameld in 2019 en daarvoor. De afhankelijke sekse- en etniciteitsvariabelen evenals de controlevariabelen zijn afkomstig uit de dataset *achtergrondvariabelen oktober 2018*. De mediatievariabele sociaal kapitaal nemen we uit wave 11 van de dataset *sociale integratie & vrije tijd*, verzameld in oktober en november 2018. De onafhankelijke variabele werkloosheid is afkomstig uit de dataset *achtergrondvariabelen oktober 2019*. Door de afhankelijke en mediërende variabelen uit 2018 en de onafhankelijke variabelen uit 2019 te nemen gebruiken we het longitudinale aspect van de data om vertraagde effecten te berekenen. Hierdoor kunnen we in ons verband een zekere mate van tijdsvolgorde veronderstellen. Dit maakt dat we uiteindelijk een beter antwoord kunnen formuleren op de vraag of bepaalde voorspellers in 2018 (het behoren tot een bepaalde sociale groep en het hebben van een bepaald sociaal kapitaal) leiden tot bepaalde gevolgen voor iemands werkloosheidsstatus een jaar later, in 2019.

3.2 Missende waarden, datasets & selecties

We behouden enkel respondenten die geen ontbrekende waarden hebben op de te gebruiken variabelen, zodat alle analyses worden uitgevoerd op dezelfde set *cases* (Carter, 2006). Door missende waarden op de variabele *werkloosheid* resteren er in de dataset *achtergrondvariabelen 2019* 9288 van de originele 9290 *cases*. Missende waarden op de variabele aantal werkenden en respondenten die geen contacten hebben ingevuld maken dat de dataset *integratie & vrije tijd* 4400 van de originele 5577 *cases* bevat. *Opleiding* en *migratieachtergrond* hebben respectievelijk 521 en 3303 missende waarden. De variabelen *vrouw* en *aantal kinderen* hebben geen missende waarden. Hierdoor resteren in de dataset *achtergrondvariabelen 2018* 7053 van de originele 10.370 respondenten. Na het samenvoegen van de drie datasets kunnen enkel respondenten mee worden genomen die in alle drie de datasets voor alle variabelen geldige waarden hadden. Hierdoor bevat de samengevoegde dataset 3956 *cases*. Daarnaast worden nog enkele selecties gedaan. Jongeren onder de 25 hebben vaak hun opleiding nog niet afgerond. Tevens zijn er weinig mensen die na de rechtmatige AOW-leeftijd van 66 jaar en 4 maanden blijven werken (CBS, 2021c). Er wordt daarom geselecteerd op mensen met een leeftijd van 25 tot 66 jaar. Bovendien behouden we enkel respondenten die tot de beroepsbevolking behoren én de mensen die in staat zijn om te werken, maar ervoor kiezen om dit niet te doen. Tot slot behouden we enkel respondenten die

één of meer personen hebben ingevuld bij de vraag met wie de respondent de afgelopen zes maanden belangrijke zaken besprak. Hierdoor komt het definitieve aantal respondenten uit op 2209.

3.3 Operationalisering

Afhankelijke variabele

Werkloosheid wordt gedefinieerd aan de hand van de vraag “wat is uw belangrijkste bezigheid?”. De antwoorden op deze vraag zijn gehercodeerd naar een dummyvariabele *werkloos* waarbij een score van 0 werkend is en een score van 1 werkloos. De antwoordcategorieën ‘Verricht betaald werk in loondienst’, ‘werkt of is meewerkend in gezins- of familiebedrijf’ en ‘is vrije beroepsoefenaar, freelancer of zelfstandige’ zijn gehercodeerd naar ‘werkzaam’. De antwoordcategorieën ‘zoekt werk na verlies werkring’, ‘zoekt voor het eerst werk’, ‘verzorgt de huishouding’ en ‘verricht onbetaald werk met behoud van uitkering’ zijn gehercodeerd naar ‘werkloos’. We zijn in dit onderzoek namelijk ook geïnteresseerd in de groep mensen die niet wil werken, en bijvoorbeeld het huishouden verzorgen. Deze groep vertoont grote overeenkomsten met de groep werklozen zoals door het CBS gedefinieerd (Elmeskov & Pichelmann, 1994). Bovendien brengt non-activiteit op de arbeidsmarkt vergelijkbare maatschappelijke kosten met zich mee als werkloosheid zoals het door het CBS gedefinieerd wordt (Oosterhaven & Post, 1993).

Onafhankelijke variabelen

Aantal werkenden. De mediatievariabele sociaal kapitaal wordt in dit onderzoek gemeten met het aandeel werkenden in het netwerk. In de vragenlijst worden respondenten gevraagd om vijf personen op te schrijven waarmee zij het afgelopen halfjaar belangrijke zaken bespraken. Vervolgens wordt gevraagd of de ingevulde personen werkzaam zijn of niet. Hiermee is een nieuwe variabele geconstrueerd die aangeeft hoeveel van de ingevulde personen werkzaam zijn. De scores op deze variabele variëren van 0 tot 5.

Sekse is geoperationaliseerd als een binaire variabele met de categorieën ‘man’ en ‘vrouw’. Hier is een dummyvariabele *vrouw* van gemaakt, waarbij 0 = ‘man’ en 1 = ‘vrouw’.

Etniciteit wordt in dit onderzoek gemeten aan de hand van de herkomst van de respondent. In de LISS data worden de definities van het CBS gehanteerd. In het panel geven de respondenten aan of ze tot eerste- of tweedegeneratie migranten behoren. In dit onderzoek wordt met dit onderscheid geen rekening gehouden. Op basis van de gegevens zijn er drie verschillende groepen, namelijk ‘mensen zonder migratieachtergrond’, ‘mensen met een

Tabel 1. Beschrijvende statistieken

Variabele	Gemiddelde/ Proportie	SD	Min.	Max.
Werkloos	.137		0	1
Aantal werkenden in netwerk	2.532	1.420	0	5
<i>Etniciteit</i>				
Geen migratieachtergrond	.822		0	1
Westerse migratieachtergrond	.086		0	1
Niet Westerse migratieachtergrond	.092		0	1
Vrouw	.579		0	1
Opleiding in jaren	15.694	2.290	8	18
<i>Aantal kinderen</i>				
Geen	.496		0	1
1	.170		0	1
2	.235		0	1
3 of meer	.099		0	1
Aantal ingevulde contacten	3.423	1.454	1	5

N = 2209

westerse migratieachtergrond' en 'mensen met een niet-westerse migratieachtergrond'. Voor elk van deze drie groepen is een dummyvariabele aangemaakt.

Controlevariabelen

In dit onderzoek wordt gecontroleerd voor opleidingsniveau, vanwege de grote verschillen in werkloosheidsstatus tussen opleidingsniveaus (CBS, 2021b). Opleidingsniveau is geoperationaliseerd als voltooide opleiding in jaren. Het hebben van kinderen kan ervoor zorgen dat één van de ouders stopt met werken (CBS, 2018), daarom controleren we in dit onderzoek voor het aantal kinderen dat iemand heeft. Vrouwen kiezen hier namelijk vaker voor dan mannen (CBS, 2019). Omdat weinig respondenten meer dan drie kinderen hebben, zijn de antwoordcategorieën gehercodeerd naar 'geen', '1', '2' en '3 of meer', waar vervolgens dummyvariabelen van zijn gemaakt. Tot slot wordt gecontroleerd voor het aantal ingevulde contacten op de vraag met wie de respondent de afgelopen zes maanden belangrijke zaken besprak. Door hiervoor te controleren kan in dit onderzoek uitspraak worden gedaan over het *aandeel* werkenden in het netwerk, in plaats van enkel het *aantal* werkenden in het netwerk.

3.4 Analyses

Allereerst worden t-toetsen uitgevoerd voor de variabelen *vrouw*, *westerse migratieachtergrond*, *niet-westerse migratieachtergrond*, *werkloosheid* en *aantal werkenden in het netwerk* om te achterhalen of de definitieve set respondenten nog representatief is voor de originele dataset. Om een antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag en ondersteuning te krijgen voor de vier opgestelde hypotheses, wordt een vijftal verschillende modellen geschat doormiddel van *structural equation modelling* (SEM) met de package *lavaan* in R. Eerst schatten we een ‘leeg’ model 0 door enkel de effecten van de controlevariabelen op *werkloosheid* mee te nemen. De mediatievariabele *aantal werkenden in het netwerk*, evenals de variabelen *vrouw*, *westerse migratieachtergrond* en *niet-westerse migratieachtergrond* worden gecovarieerd met de variabele *werkloosheid*. Deze covarianties worden in latere modellen vervangen door regressiepaden. In model 1 wordt het directe effect van *aantal werkenden in het netwerk* op *werkloosheid* toegevoegd. Hiermee achterhalen we of het hebben van een groter aandeel werkenden in het netwerk inderdaad invloed heeft op iemands werkloosheidsstatus. In model 2 worden de onafhankelijke variabelen geslacht en twee dummyvariabelen voor westerse en niet-westerse migratieachtergrond toegevoegd. Voor deze variabelen wordt zowel het directe effect op *werkloosheid* als het indirecte effect, via *aantal werkenden in het netwerk*, getoetst. In model 3 worden twee interactiecoëfficiënten toegevoegd, waarbij *geslacht* is vermenigvuldigd met de variabele 1) *westerse migratieachtergrond* en 2) *niet-westerse migratieachtergrond*. Voor deze twee variabelen worden de regressiecoëfficiënten op de afhankelijke variabele berekend, om te achterhalen in hoeverre er (intersectionele) geslachts- en etniciteitsverschillen zijn in werkloosheid. In model 4 worden ook de effecten van deze interactiecoëfficiënten op de mediator berekend, waardoor we voor de indirecte geslachts- en etniciteitseffecten via sociaal kapitaal op werkloosheid kunnen achterhalen of deze van elkaar verschillen. Om het probleem van een niet-normale verdeling van residuen tegen te gaan bij het werken met indirecte effecten, wordt op alle modellen een *bootstrap* van 10.000 keer toegepast. Omdat de onafhankelijke variabele *werkloosheid* is gecodeerd als 0 = werkend en 1 = werkloos, betekenen positieve significante coëfficiënten dat een bepaalde voorspeller een hogere kans geeft op werkloosheid.

4. Resultaten

4.1 Beschrijvende resultaten

De beschrijvende resultaten van de te gebruiken variabelen zijn te vinden in tabel 1. In de dataset die voor dit onderzoek gebruikt wordt zijn 13.7% van de mensen werkloos. Werklozen hebben relatief vaker ontbrekende waarden dan werkenden ($t = -3.951$; $p < .001$), wat wellicht vertekende resultaten op kan leveren met betrekking tot onze afhankelijke variabele werkloosheid. Gemiddeld heeft men 2.53 werkende contacten ingevuld ($SD = 1.420$). Dit gemiddelde is significant hoger dan het gemiddelde aantal werkende contacten vóór het verwijderen van de incomplete cases ($t = 10.798$; $p < .001$). Hierdoor zouden de resultaten van dit onderzoek een licht vertekend beeld kunnen geven van de mediërende werking van sociaal kapitaal. 82.2% van de respondenten heeft geen migratieachtergrond, 8.6% een westerse en 9.2% een niet-westerse migratieachtergrond. Geen van deze drie groepen heeft relatief meer of minder ontbrekende waarden dan een andere groep. 57.9% van de respondenten is vrouw. We vonden dat vrouwen minder ontbrekende waarden hebben dan mannen, dit percentage is namelijk significant hoger dan vóór het verwijderen van de incomplete cases ($t = 6.557$; $p < .001$). Doordat onze dataset niet geheel representatief is voor de originele dataset, moet met enige terughoudendheid naar de resultaten gekeken worden. De correlatiematrix van de te gebruiken variabelen wordt gepresenteerd in tabel 3 (appendix 1).

4.2 Toetsende resultaten

De ongestandaardiseerde regressiecoëfficiënten van de SEM-analyses zijn te vinden in tabel 2. Allereerst wordt model 0 geschat, waarin enkel de effecten van de controlevariabelen op de afhankelijke variabele *werkloosheid* worden getest. De χ^2 -test ($\chi^2(32) = 209.689$; $p < .001$) en de CFI (.932) van dit model indiceren beide een slechte *fit*. De RMSEA (.050) is lager dan .06 en duidt daarmee op een goede *fit* van het model (West et al., 2012). Uit model 0 blijkt dat, zonder andere voorspellers in het model, enkel de controlevariabelen *opleiding in jaren* ($B = -.027$; $p < .001$) en *3 of meer kinderen* ($B = .051$; $p = .035$) een significant effect hebben op werkloosheid. De controlevariabelen *1 kind* ($B = -.012$; $p = .553$), *2 kinderen* ($B = .014$; $p = .431$) en *aantal ingevulde contacten* ($B = -.008$; $p = .097$) zijn geen significante voorspellers van werkloosheid.

In model 1 wordt het effect van *aantal werkenden in het netwerk* op *werkloosheid* toegevoegd, gecontroleerd voor het aantal contacten dat de respondent heeft ingevuld. De χ^2 -test van dit model is lager (beter) dan in model 0 ($\chi^2(31) = 190.671$; $p < .001$). De CFI (.938) indiceert een betere, maar nog steeds onvoldoende *fit*. De RMSEA (.048) impliceert echter een

uitstekende *fit*. Uit dit model blijkt dat naarmate een respondent meer werkenden in zijn netwerk heeft, de kans op werkloosheid kleiner is. Gecontroleerd voor het *aantal ingevulde contacten* ($B = .013$; $p = .083$), vinden we dat de kans op werkloosheid per extra werkzaam contact 2.8% lager is ($B = -.028$; $p < .001$).

In model 2 worden de geslachts- en etniciteitseffecten op zowel *aantal werkenden in het netwerk* (het indirecte effect) als *werkloosheid* (het directe effect) toegevoegd. De CFI (.976) duidt op een uitstekende *fit* van het model (West et al., 2012). De RMSEA (.038) verbetert ook ten opzichte van model 1 door het toevoegen van deze effecten. De χ^2 -test is lager dan het vorige model, wat duidt op een betere fit ($\chi^2(19) = 78.647$; $p < .001$). Het hoofdeffect blijft onveranderd ten opzichte van het vorige model, wat betekent dat hypothese 1 wordt aangenomen. Meer werkenden in het netwerk geeft, gecontroleerd voor het aantal ingevulde contacten, namelijk een lagere kans op werkloosheid. Per extra werkend contact is de kans op werkloosheid 2.8% lager ($B = -.028$; $p < .001$). Voor het gehypothetiseerde geslachtseffect wordt geen bewijs gevonden. Vrouwen hebben 13.7% meer kans om werkloos te zijn dan mannen ($B = .137$; $p < .001$). We vinden echter geen bewijs voor het indirecte effect via sociaal kapitaal voor genderverschillen ($B = .000$; $p = .924$)¹. Hypothese 2 wordt dus verworpen. We vinden gedeeltelijk bewijs voor hypothese 3; Mensen met een westerse migratieachtergrond hebben een hogere kans dan mensen zonder migratieachtergrond om werkloos te zijn ($B = .112$; $p < .001$). Dit effect wordt mede veroorzaakt door het indirecte effect via sociaal kapitaal ($B = .007$; $p = .013$)². Mensen met een westerse migratieachtergrond hebben namelijk minder werkenden in hun netwerk dan mensen zonder migratieachtergrond. We vinden geen bewijs voor een hogere werkloosheid onder mensen met een niet-westerse migratieachtergrond dan onder mensen zonder migratieachtergrond ($B = -.012$; $p = .553$). Ook vinden we geen bewijs voor een indirect effect via sociaal kapitaal voor mensen met een niet-westerse migratieachtergrond ($B = .003$; $p = .178$)³. Aangezien het gehypothetiseerde effect op werkloosheid enkel lijkt op te gaan voor mensen met een westerse migratieachtergrond, wordt hypothese 3 deels bevestigd.

In model 3 worden twee interactiecoëfficiënten toegevoegd, waarvoor de regressiecoëfficiënten op *werkloosheid* worden berekend. De χ^2 -test is lager dan in model 2 ($\chi^2(27) = 85.723$; $p < .001$). De CFI (.977) en de RMSEA (.031) duiden beide op een

¹ Pad 1 ($B = -.004$; $p = .924$) * Pad 2 ($B = -.028$; $p < .001$).

² Pad 1 ($B = -.238$; $p = .001$) * Pad 2 ($B = -.028$; $p < .001$).

³ Pad 1 ($B = -.099$; $p = .148$) * Pad 2 ($B = -.028$; $p < .001$)

Tabel 2. Ongestandaardiseerde regressiecoëfficiënten SEM-modellen (met standaardfouten)

Predictor	Model				
	0	1	2	3	4
Directe effecten					
Aantal werkenden in netwerk		-.028*** (.008)	-.028*** (.008)	-.028*** (.008)	-.028*** (.008)
Vrouw			.137*** (.016)	.137*** (.016)	.137*** (.016)
Migratieachtergrond					
Westers			.112*** (.025)	.095* (.040)	.095* (.040)
Niet-westers			-.012 (.024)	-.000 (.036)	-.000 (.036)
Westers (vrouw)				.123*** (.032)	.123*** (.032)
Niet-westers (vrouw)				-.022 (.033)	-.022 (.033)
Opleiding in jaren	-.027*** (.003)	-.027*** (.003)	-.027*** (.004)	-.028*** (.004)	-.028*** (.003)
Aantal kinderen					
1	-.012 (.019)	-.012 (.019)	-.012 (.019)	-.012 (.019)	-.012 (.019)
2	.014 (.017)	.014 (.017)	.014 (.017)	.013 (.017)	.013 (.017)
3 of meer	.051* (.024)	.051* (.024)	.051* (.024)	.051* (.024)	.051* (.024)
Aantal ingevulde contacten	-.008 (.005)	.013 (.007)	.013 (.007)	.013 (.007)	.013 (.007)
Indirecte effecten (via sociaal kapitaal)					
Vrouw			.000 (.001)		.000 (.001)
Migratieachtergrond					
Westers			.007* (.003)		.005 (.003)
Niet-westers			.003 (.002)		.004 (.003)
Westerse vrouw					.008* (.003)
Niet-westerse vrouw					.002 (.003)
Model informatie					
χ^2	209.689***	190.671***	78.647***	85.723***	84.631***
CFI	.932	.938	.976	.977	.976
RMSEA	.050	.048	.038	.031	.033

$N = 2209$, * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

uitstekende *fit* van het model. Omdat de coëfficiënten van model 3 in model 4 niet meer veranderen, interpreteren we deze in model 4, het meest complete model.

In model 4 worden ook de coëfficiënten van deze interactievariabelen op *aantal werkenden in het netwerk* berekend, waardoor we kunnen achterhalen of de indirecte effecten verschillen tussen de sociale groepen. De χ^2 -test is net iets lager dan in model 3 ($\chi^2(25) = 84.631$; $p < .001$). De CFI (.976) en de RMSEA (.033) geven, waarschijnlijk door de

toegevoegde complexiteit in dit model, een marginaal slechtere *fit* aan dan in model 3. Vrouwen zonder migratieachtergrond hebben een significant hogere kans om werkloos te zijn dan mannen zonder migratieachtergrond ($B = .137$; $p < .001$). Deze verschillen in werkloosheid lijken echter niet te worden verklaard door een verschil in sociaal kapitaal ($B = .000$; $p = .980$)⁴. Mannen met een westerse migratieachtergrond hebben een hogere kans om werkloos te zijn dan mannen met een Nederlandse achtergrond ($B = .095$; $p = .017$). Deze verschillen worden echter niet verklaard door een verschil in sociaal kapitaal ($B = .005$; $p = .174$)⁵. Vrouwen met een westerse migratieachtergrond hebben een grotere kans dan mannen zonder migratieachtergrond om werkloos te zijn ($B = .123$; $p < .001$). Dit verschil is deels te wijten aan een verschil in sociaal kapitaal ($B = .008$; $p = .018$)⁶. We vinden geen significante directe en indirecte effecten voor mannen met een niet-westerse migratieachtergrond ($B = .000$; $p = .991$) ($B = .004$; $p = .194$)⁷ of voor vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond ($B = -.022$; $p = .499$) ($B = .002$; $p = .504$)⁸. Dit betekent dat zowel mannen als vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond geen hogere kans hebben om werkloos te zijn dan mannen zonder migratieachtergrond. Bovendien zijn er tussen deze groepen geen significante verschillen in sociaal kapitaal. Omdat uit dit model niet blijkt dat vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond een verhoogde kans hebben om werkloos te zijn dan mensen uit de andere sociale groepen, wordt hypothese 4 verworpen.

5. Discussie

In dit paper is onderzocht in welke mate geslachts- en etniciteitsverschillen in werkloosheid worden verklaard door een gebrek aan sociaal kapitaal. We vinden dat vrouwen zonder migratieachtergrond en mannen en vrouwen met een westerse migratieachtergrond een grotere kans hebben om werkloos te zijn dan mannen zonder migratieachtergrond. Enkel voor vrouwen met een westerse migratieachtergrond lijkt de verhoogde kans op werkloosheid te worden verklaard door een verschil in sociaal kapitaal.

Een eerste conclusie die uit dit onderzoek kan worden getrokken is dat wanneer iemands netwerk voor een groter deel bestaat uit werkende contacten, iemand een kleinere kans heeft om werkloos te geraken. Op basis van de *social influence theory* verwachtten we dat er in netwerken met een groot aandeel werklozen minder stigma zou kunnen heersen op

⁴ Pad 1 ($B = -.001$; $p = .980$) * Pad 2 ($B = -.028$; $p < .001$).

⁵ Pad 1 ($B = -.165$; $p = .143$) * Pad 2 ($B = -.028$; $p < .001$).

⁶ Pad 1 ($B = -.284$; $p = .002$) * Pad 2 ($B = -.028$; $p < .001$).

⁷ Pad 1 ($B = -.140$; $p = .165$) * Pad 2 ($B = -.028$; $p < .001$).

⁸ Pad 1 ($B = -.063$; $p = .495$) * Pad 2 ($B = -.028$; $p < .001$).

werkloosheid, waardoor het draaglijker zou worden voor een individu om werkloos te zijn dan in een netwerk met een groter aandeel werkenden (Bertrand et al., 2000; Kristiansen 2021). Tevens zou er in netwerken met een groot aandeel werkenden meer werkgerelateerde informatie rondgaan dan in netwerken met een groot aandeel werklozen (Andolfatto, 2006; Hällsten et al., 2017; Kristiansen, 2021). Deze theorieën worden ondersteund door de analyses; hypothese 1 wordt hiermee bevestigd.

De verwachte geslachtsverschillen in het aandeel werkenden in het netwerk (hypothese 2) worden door de analyses niet ondersteund. Hoewel vrouwen een hogere kans hebben om werkloos te zijn dan mannen, is dit niet te wijten aan een kleiner aandeel werkenden in hun netwerk. Meer egalitaire genderrollen in de media (Grau & Zotos, 2016), genderneutraal speelgoed (Dinella & Weisgram, 2018) en meer aandacht voor stereotypes in de opvoeding (Meland & Kaltveldt, 2019; Allana et al., 2010) zouden ervoor kunnen zorgen dat geslacht geen dergelijk grote invloed heeft op de vorming van genderspecifieke netwerken als verwacht.

Voor mensen met een westerse migratieachtergrond geldt dat zij meer kans hebben om werkloos te zijn dan mensen zonder migratieachtergrond. Bovendien worden deze verschillen deels verklaard door een kleiner aandeel werkenden in het netwerk. Voor mensen met een niet-westerse migratieachtergrond gaat dit effect echter niet op. Zij lijken in de eerste plaats niet meer kans te hebben om werkloos te zijn dan mensen zonder een migratieachtergrond. Hypothese 3 wordt daarom enkel voor de verschillen tussen mensen zonder migratieachtergrond en mensen met een westerse migratieachtergrond ondersteund. Een mogelijke verklaring voor dit onverwachte resultaat kan zijn dat in dit onderzoek zowel mensen met een eerstegeneratie als een tweedegeneratie migratieachtergrond zijn geclassificeerd als mensen *met* een migratieachtergrond. Hoewel de opbouw van de netwerken van beide generaties overeenkomsten vertonen (Crul & Vermeulen, 2003) en beide generaties daarom in dit onderzoek tot dezelfde groep worden gerekend, blijkt uit andere onderzoeken dat intergenerationele verschillen toch relatief groot kunnen zijn. De arbeidsparticipatie van de mensen met een tweedegeneratie migratieachtergrond blijkt bijvoorbeeld vergelijkbaarder met die van mensen zonder migratieachtergrond dan mensen met een eerstegeneratie migratieachtergrond (Van der Werff et al., 2018). Bovendien zijn er grote verschillen tussen mensen met een migratieachtergrond uit verschillende herkomstlanden. Dit zorgt er mogelijk voor dat de resultaten – vooral voor mensen met een niet-westerse migratieachtergrond – niet representatief zijn voor de gehele sociale groep. De beperkingen van het generaliseren van alle personen met een migratieachtergrond tot twee groepen wordt op de volgende pagina verder toegelicht.

Wanneer we kijken naar de intersectionele verschillen in werkloosheid, blijkt dat vrouwen zonder migratieachtergrond en zowel mannen als vrouwen met een westerse migratieachtergrond een grotere kans hebben om werkloos te zijn dan mannen zonder migratieachtergrond. Enkel voor vrouwen met een westerse migratieachtergrond geldt echter dat dit gedeeltelijk te wijten is aan een groter aandeel werklozen in het netwerk, voor hen lijken de geslachts- en etniciteitseffecten op werkloosheid elkaar te versterken. Voor de overige sociale groepen lijkt het gehypothetiseerde effect op werkloosheid via sociaal kapitaal niet op te gaan.

Deze studie kent een aantal beperkingen, zoals het gebruik van de indicator ‘migratieachtergrond’ voor het meten van het concept ‘eticiteit’. Onder mensen met een migratieachtergrond zijn grote verschillen in bijvoorbeeld culturele identificatie. Sommigen identificeren zich sterker met het ‘herkomstland’, waar anderen zich juist sterker met het ‘woonland’ identificeren (Ersanilli, 2009). Zij worden echter wel tot dezelfde etnische groep gerekend. Deze verschillen in zelfidentificatie zouden in ons theoretisch mechanisme een rol kunnen spelen, bijvoorbeeld met betrekking tot het vormen van netwerken op basis van homogene voorkeuren. De generalisatie van alle mensen met een migratieachtergrond tot slechts twee groepen (westers en niet-westers) kan ook een vertekend effect hebben gehad op de resultaten. Door deze categorisering worden mensen uit verschillende landen met zeer uiteenlopende culturen namelijk tot één groep gerekend, terwijl de achterliggende theoretische mechanismes wellicht niet opgaan voor iedereen in deze groep. Het toonaangevende Centraal Bureau voor de Statistiek heeft, op advies van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR), tijdens de schrijfperiode van dit artikel besloten om in de toekomst te stoppen met de classificering van personen met een ‘westerse’ of ‘niet-westerse’ migratieachtergrond (Heck, 2021). Voor vervolgonderzoek zou de categorisering bijvoorbeeld naar herkomstland- of regio gedaan kunnen worden, wat wellicht inzichtelijkere resultaten op kan leveren.

Deze studie biedt mogelijke aanknopingspunten voor vervolgstudies naar de vorming en de werking van sociaal kapitaal. Zo zijn er, naast het aandeel werkenden in het netwerk, nog veel andere vormen van sociaal kapitaal die mogelijk een rol kunnen spelen in iemands succes op de arbeidsmarkt, zoals lidmaatschap van een vereniging (Boxman et al., 1991) of het hebben van een divers netwerk (Horváth, 2014). Ook zou het kunnen dat de zwakke sociale relaties een grotere rol spelen bij het vinden van een baan dan in dit onderzoek wordt verondersteld (Granovetter, 1973). Daarbij zou het kunnen dat zelfs bij een gelijkwaardig sociaal kapitaal mensen uit achtergestelde groepen minder baat hebben bij deze hulpbronnen (Sanders et al.,

2002). Tot slot zou verder onderzoek gedaan kunnen worden naar welke theoretische verklaring uit dit onderzoek de grootste voorspellende waarde heeft voor werkloosheidsstatus, bijvoorbeeld de *referral networks* waar werkenden onderdeel van zijn of juist de sociale beïnvloeding van werklozen onder elkaar. Een sterk punt aan dit onderzoek is het gebruik van de intersectionaliteitstheorie. Waar andere onderzoeken slechts de invloed van sekse of etniciteit op werkloosheid onderzoeken, wordt in dit onderzoek een intersectionele benadering toegepast, waarmee eventuele versterkende of compenserende effecten van geslacht en etniciteit op elkaar worden geanalyseerd. Dit onderzoek draagt bij aan de groeiende hoeveelheid kwantitatieve intersectionele literatuur binnen de sociale wetenschappen. Bovendien komen we door dit artikel meer te weten over de mediërende werking van sociaal kapitaal in het verklaren van werkloosheidsverschillen. Deze kennis zou beleidsimplicaties kunnen hebben op het gebied van werkloosheid, zoals aandacht voor het versterken of aanvullen van sociaal kapitaal voor intersectionele groepen die over het algemeen minder hulpbronnen in hun netwerk hebben die nuttig zijn voor het vergaren van een baan.

Concluderend is het niet voor iedereen even waarschijnlijk om werkloos te geraken. Vrouwen zonder migratieachtergrond en mannen en vrouwen met een westerse migratieachtergrond blijken de grootste kans te hebben op werkloosheid. Bij vrouwen met een westerse migratieachtergrond is dit verschil te wijten aan een gebrek aan sociaal kapitaal. We vinden daarmee bewijs voor het bestaan van intersectionele geslachts- en etniciteitsverschillen in werkloosheid, mede veroorzaakt door verschillen in sociaal kapitaal.

Literatuur

Allana, A., Asad, N., & Sherali, Y. (2010). Gender in academic settings: Role of teachers. *International Journal of Innovation, Management and Technology*, 1(4), 343.

Andolfatto, D. (2006). Search models of unemployment. *New Palgrave Dictionary of Economics*.

Arai, M., Bursell, M., & Nekby, L. (2016). The Reverse Gender Gap in Ethnic Discrimination: Employer Stereotypes of Men and Women with Arabic Names. *International Migration Review*, 50(2), 385–412. <https://doi.org/10.1111/imre.12170>

Arnell-Gustafsson, U. (2002). Unemployment and Social Networks among Young Persons in Sweden. In *Health Effects of the New Labour Market* (pp. 43-59). Springer, Boston, MA.

Bertrand, M., Luttmer, E. F., & Mullainathan, S. (2000). Network effects and welfare cultures. *The Quarterly Journal of Economics*, 115(3), 1019-1055.

Bianchi, S. M., Milkie, M. A., Sayer, L. C., & Robinson, J. P. (2000). Is anyone doing the housework? Trends in the gender division of household labor. *Social forces*, 79(1), 191-228.

Blom, A. G., Bosnjak, M., Cornilleau, A., Cousteaux, A. S., Das, M., Douhou, S., & Krieger, U. (2016). A comparison of four probability-based online and mixed-mode panels in Europe. *Social Science Computer Review*, 34(1), 8-25.

Boxman, E. A., De Graaf, P. M., & Flap, H. D. (1991). The impact of social and human capital on the income attainment of Dutch managers. *Social networks*, 13(1), 51-73.

Caroleo, F. E., Rocca, A., Mazzocchi, P., & Quintano, C. (2020). Being NEET in Europe before and after the economic crisis: an analysis of the micro and macro determinants. *Social Indicators Research*, 1-34.

Carter, R. L. (2006). Solutions for Missing Data in Structural Equation Modeling. *Research & Practice in Assessment*, 1, 4-7.

CBS (2014). *Discrepanties in sociaal kapitaal van bevolkingsgroepen*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2014/36/discrepanties-in-sociaal-kapitaal-van-bevolkingsgroepen>

CBS (2018). *Emancipatiemonitor 2018*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Geraadpleegd van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2018/50/emancipatiemonitor-2018>.

CBS (2019). *Jonge Moeders dragen steeds meer bij aan gezinsinkomen: cohortanalyse van de inkomensverhouding bij paren voor en na geboorte van het eerste kind*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2019/jonge-moeders-dragen-steeds-meer-bij-aan-gezinsinkomen?onpage=true>

CBS. (2021a, 16 februari). *Werkloosheid naar migratieachtergrond* (4 april 2021). Centraal Bureau voor de Statistiek. https://www.cbs.nl/?sc_itemid=64cfbbdc-2984-4d73-9c4b-35047524d07b&sc_lang=nl-nl

CBS. (2021b, 16 februari). *Arbeidsdeelname naar onderwijsniveau* (16 april 2021). Centraal Bureau voor de Statistiek. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83031NED/table?dl=4B4E6>

- CBS. (2021c, z.d.). Werkloosheid naar leeftijd en geslacht (16 april 2021). Centraal Bureau voor de Statistiek. <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-arbeidsmarkt/werklozen/werkloosheid-naar-leeftijd-en-geslacht>
- Choo, H. Y., & Ferree, M. M. (2010). Practicing intersectionality in sociological research: A critical analysis of inclusions, interactions, and institutions in the study of inequalities. *Sociological theory*, 28(2), 129-149.
- CPB (2020). *Kansrijk integratiebeleid op de arbeidsmarkt*. Den Haag, Centraal Planbureau. Geraadpleegd van: <https://www.cpb.nl/kansrijk-integratiebeleid-op-de-arbeidsmarkt>
- Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the intersection of race and sex: A black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics. *u. Chi. Legal f.*, 139.
- Crul, M., & Vermeulen, H. (2003). The second generation in Europe. *International migration review*, 37(4), 965-986.
- Di Stasio, V., & Larsen, E. N. (2020). The Racialized and Gendered Workplace: Applying an Intersectional Lens to a Field Experiment on Hiring Discrimination in Five European Labor Markets. *Social Psychology Quarterly*, 83(3), 229–250. <https://doi.org/10.1177/0190272520902994>
- Dinella, L. M., & Weisgram, E. S. (2018). Gender-typing of children's toys: Causes, consequences, and correlates. *Sex Roles*, 79(5), 253-259.
- Dunbar, R. I., & Spoor, M. (1995). Social networks, support cliques, and kinship. *Human nature*, 6(3), 273-290.
- Eagly, A. H., & Steffen, V. J. (1984). Gender stereotypes stem from the distribution of women and men into social roles. *Journal of personality and social psychology*, 46(4), 735.
- Elmeskov, J., & Pichelmann, K. (1994). Interpreting unemployment: the role of labour-force participation.
- Else-Quest, N. M., & Hyde, J. S. (2016). Intersectionality in quantitative psychological research: II. Methods and techniques. *Psychology of Women Quarterly*, 40(3), 319-336.
- Ersanilli, E. (2009). Identificatie van Turkse migrantenjongeren in Nederland, Frankrijk en Duitsland. *Migrantenstudies*, 25(1), 42-51.
- Fernandez, R. M., & Fernandez-Mateo, I. (2006). Networks, race, and hiring. *American sociological review*, 71(1), 42-71.
- Flap, H., Lam, N., Sprengers, M., & Tazelaar, F. (1987). Netwerken en werkloosheid. De invloed van sociale hulpbronnen op het gedrag van werklozen op de arbeidsmarkt en de gevolgen van werkloosheid voor participatie en isolatie. *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 3(3), 69-79.
- Forrest, R., & Kearns, A. (2001). Social cohesion, social capital and the neighbourhood. *Urban studies*, 38(12), 2125-2143.
- Gallie, D., Paugam, S., & Jacobs, S. (2003). Unemployment, poverty and social isolation: Is there a vicious circle of social exclusion?. *European societies*, 5(1), 1-32.
- Gijsberts, M., & Dagevos, J. (2007). The socio-cultural integration of ethnic minorities in the Netherlands: Identifying neighbourhood effects on multiple integration outcomes. *Housing studies*, 22(5), 805-831.

- Granovetter, M. S. (1973). The strength of weak ties. *American journal of sociology*, 78(6), 1360-1380.
- Grau, S. L., & Zotos, Y. C. (2016). Gender stereotypes in advertising: a review of current research. *International Journal of Advertising*, 35(5), 761-770.
- Gutiérrez-García, R. A., Benjet, C., Borges, G., Ríos, E. M., & Medina-Mora, M. E. (2018). Emerging adults not in education, employment or training (NEET): socio-demographic characteristics, mental health and reasons for being NEET. *BMC public health*, 18(1), 1-11.
- Hällsten, M., Edling, C., & Rydgren, J. (2017). Social capital, friendship networks, and youth unemployment. *Social Science Research*, 61, 234-250.
- Heck, W. (2021, 19 april). CBS gaat stoppen met begrippen ‘westers’ en ‘niet-westers’. *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/04/19/cbs-stopt-met-niet-westers-a4040474>
- Horváth, G. (2014). Occupational mismatch and social networks. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 106, 442-468.
- Hunting, G. (2014). Intersectionality-informed qualitative research: A primer. *Criminology*, 4(1), 32-56
- Karweit, N., & Hansell, S. (1983). Sex differences in adolescent relationships: Friendship and status. In *Friends in school* (pp. 115-130). Academic Press.
- King, D. K. (1988). Multiple jeopardy, multiple consciousness: The context of a Black feminist ideology. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 14(1), 42-72.
- Knight, C. R., & Brinton, M. C. (2017). One egalitarianism or several? Two decades of gender-role attitude change in Europe. *American Journal of Sociology*, 122(5), 1485-1532.
- Kramarz, F., & Skans, O. N. (2014). When strong ties are strong: Networks and youth labour market entry. *Review of Economic Studies*, 81(3), 1164-1200.
- Kristiansen, M. H. (2021). *Contacts with Benefits: How Social Networks Affect Benefit Receipt Dynamics in the Netherlands* (Doctoral dissertation, Utrecht University).
- Leeper, C., & Friedman, C. K. (2007). The Socialization of Gender, in Grusec, J. E. & Hastings, P. D. (Eds.) *Handbook of Socialization: Theory and Research*. New York, Verenigde Staten. Guilford Publications.
- Laan Bouma-Doff, W. V. D. (2007). Confined contact: Residential segregation and ethnic bridges in the Netherlands. *Urban Studies*, 44(5-6), 997-1017.
- Lin, N. (1999). Building a network theory of social capital. *Connections*, 22(1), 28-51.
- Lin, N. (2000). Inequality in social capital. *Contemporary sociology*, 29(6), 785-795.
- Masson, C. N., & Verkuyten, M. (1993). Prejudice, ethnic identity, contact and ethnic group preferences among Dutch young adolescents. *Journal of applied social Psychology*, 23(2), 156-168.
- McBride, A., Hebson, G., & Holgate, J. (2015). Intersectionality: are we taking enough notice in the field of work and employment relations? *Work, employment and society*, 29(2), 331-341.
- McDonald, S., Gaddis, S. M., Trimble, L. B., & Hamm, L. (2013). Frontiers of sociological research on networks, work, and inequality. In *Networks, Work and Inequality*. Emerald Group Publishing Limited.

- Meland, A. T., & Kaltvedt, E. H. (2019). Tracking gender in kindergarten. *Early Child Development and Care*, 189(1), 94-103.
- Moore, G. (1990). Structural determinants of men's and women's personal networks. *American sociological review*, 726-735.
- Ng, T. W., Eby, L. T., Sorensen, K. L. & Feldman, D. C. (2005). Predictors of objective and subjective career success: A meta-analysis. *Personnel Psychology*, 58, 367-408.
- Oosterhaven, J., & Post, H. (1993). Arbeidsparticipatie en werkloosheid in een regionaal perspectief. *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 9(4), 378-383.
- Paul, K. I., & Moser, K. (2009). Unemployment impairs mental health: Meta-analyses. *Journal of Vocational behavior*, 74(3), 264-282.
- Peeters, M. C., De Jonge, J., & Taris, T. W. (Eds.). (2013). *An introduction to contemporary work psychology*. John Wiley & Sons.
- Pels, T. (2000). Muslim families from Morocco in the Netherlands: Gender dynamics and fathers' roles in a context of change. *Current Sociology*, 48(4), 75-93.
- Peterie, M., Ramia, G., Marston, G., & Patulny, R. (2019). Social Isolation as Stigma-Management: Explaining Long-Term Unemployed People's 'Failure' to Network. *Sociology*, 53(6), 1043-1060.
- Russell, H. (1999). Friends in low places: gender, unemployment and sociability. *Work, employment and society*, 13(2), 205-224.
- Sanders, J., Nee, V., & Sernau, S. (2002). Asian immigrants' reliance on social ties in a multiethnic labor market. *Social Forces*, 81(1), 281-314.
- Scherpenzeel, A. (2011). Data collection in a probability-based internet panel: how the LISS panel was built and how it can be used. *Bulletin of Sociological Methodology/Bulletin de Méthodologie Sociologique*, 109(1), 56-61.
- Scherpenzeel, A.C., and Das, M. (2010). "True" Longitudinal and Probability-Based Internet Panels: Evidence from the Netherlands. In Das, M., P. Ester, and L. Kaczmirek (Eds.), *Social and Behavioral Research and the Internet: Advances in Applied Methods and Research Strategies*. (pp. 77-104). Boca Raton: Taylor & Francis
- SCP (2017). *Leren van verschillen: opleidingsverschillen in de vrouwenemancipatie*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Geraadpleegd van: <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2017/04/03/leren-van-verschillen>.
- Seibert, S. E., Kraimer, M. L., & Liden, R. C. (2001). A social capital theory of career success. *Academy of management journal*, 44(2), 219-237.
- Sidanius J, Pratto F. 2001. *Social Dominance: An Intergroup Theory of Social Hierarchy and Oppression*. Cambridge, Verenigd Koninkrijk: Cambridge Univ. Press
- Tajfel, H. (1970). Experiments in intergroup discrimination. *Scientific american*, 223(5), 96-103.
- Tijdens, K. G. (2002). Gender roles and labor use strategies: Women's part-time work in the European Union. *Feminist Economics*, 8(1), 71-99.
- Van der Werff, S., Biesenbeek, C., & Zwetsloot, J. (2018). De positie op de arbeidsmarkt van verschillende groepen personen met een niet-westerse migratieachtergrond. *SEO-rapport*, (2018-31).

West, S. G., Taylor, A. B., & Wu, W. (2012). Model fit and model selection in structural equation modeling. *Handbook of structural equation modeling, 1*, 209-231.

Yang, Y., Chawla, N. V., & Uzzi, B. (2019). A network's gender composition and communication pattern predict women's leadership success. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 116*(6), 2033-2038.

Zarbatany, L., Conley, R., & Pepper, S. (2004). Personality and gender differences in friendship needs and experiences in preadolescence and young adulthood. *International Journal of Behavioral Development, 28*(4), 299-310.

Appendix 1. Correlatietabel

Tabel 3. Correlatietabel met significantieniveaus

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Werkloosheid	1											
2. Aantal werkenden in netwerk	-.31	1										
<i>Migratieachtergrond</i>												
3. Geen	-.08	.09	1									
4. Westers	.18	-.13	-.75***	1								
5. Niet-westers	-.06	.00	-.78***	.17	1							
6. Vrouw	.30	.10	.04	.02	-.08	1						
7. Opleiding in Jaren	-.51*	.21	-.02	-.05	.08	-.23	1					
<i>Aantal kinderen</i>												
8. Geen	.01	-.03	-.03	-.01	.05	-.05	-.03	1				
9. 1	-.05	.07	.03	-.03	-.01	-.03	.00	-.49	1			
10. 2	.01	.11	.02	.01	-.04	.06	.08	-.62*	-.17	1		
11. 3 of meer	.09	-.16	-.01	.04	-.02	-.03	-.06	-.35	-.10	-.12	1	
12. Aantal ingevulde contacten	-.22	.95***	.02	-.07	.05	.15	.12	.01	.07	.05	-.19	1

$N = 2209$; * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tabel 3 geeft de Pearson correlaties tussen de variabelen weer. Slechts enkele variabelen zijn significant gecorreleerd. *Opleiding in jaren* is gecorreleerd met *werkloosheid* ($r = -.51$; $p = .09$). *Het aantal werkenden in het netwerk* hangt significant samen met het aantal contacten dat iemand heeft ingevuld in de vragenlijst ($r = .95$; $p < .001$). *Geen migratieachtergrond* correleert met zowel *westerse* ($r = -.77$; $p < .001$) als *niet-westerse migratieachtergrond* ($r = -.78$; $p < .001$), omdat deze drie variabelen afkomstig zijn uit dezelfde variabele *herkomstgroep*. *Geen kinderen* en *2 kinderen* correleren met dezelfde reden ook significant ($r = -.62$; $p = .03$).